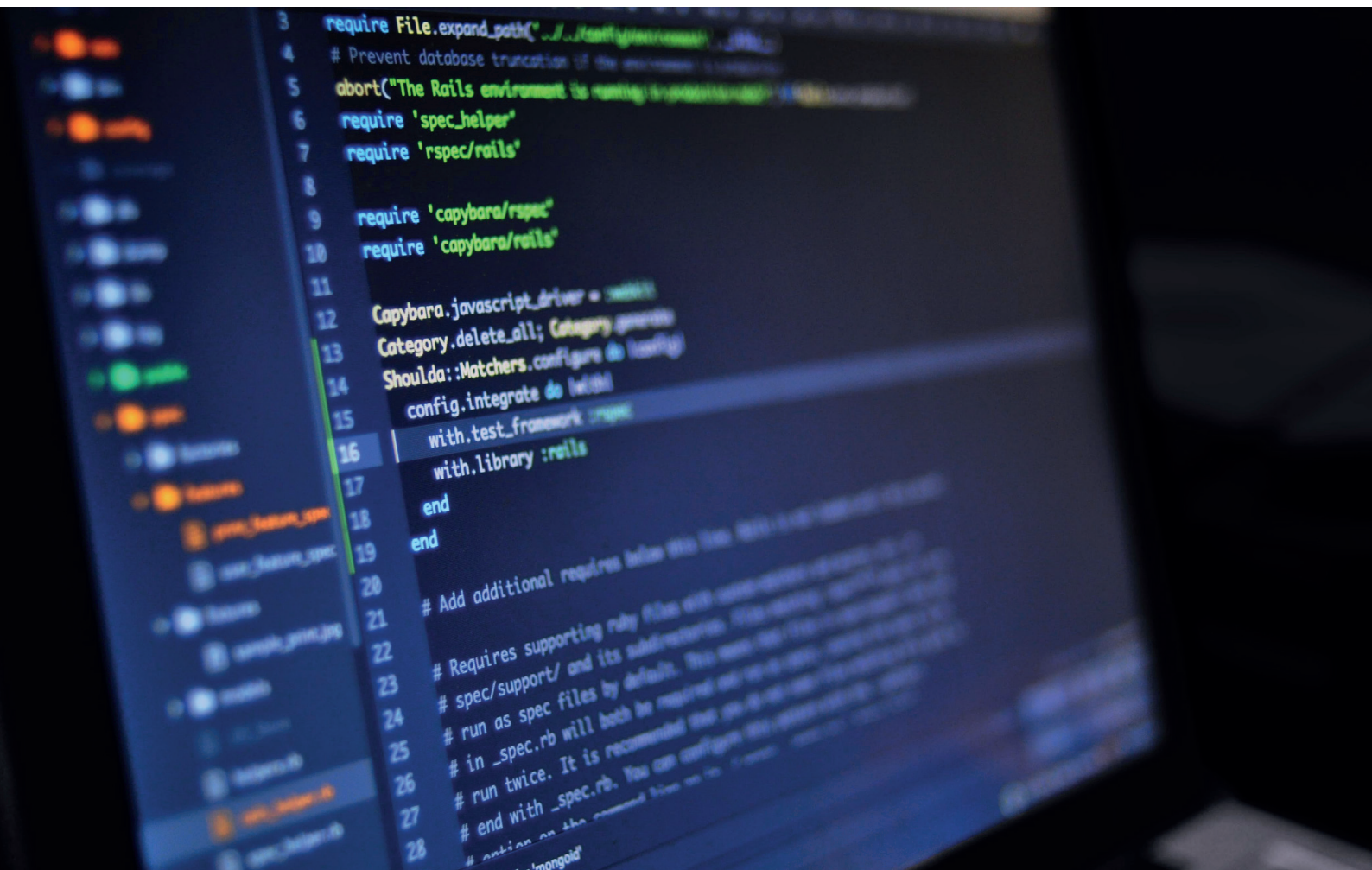


Prawo autorskie w Polsce.

Podręcznik dla firm IT



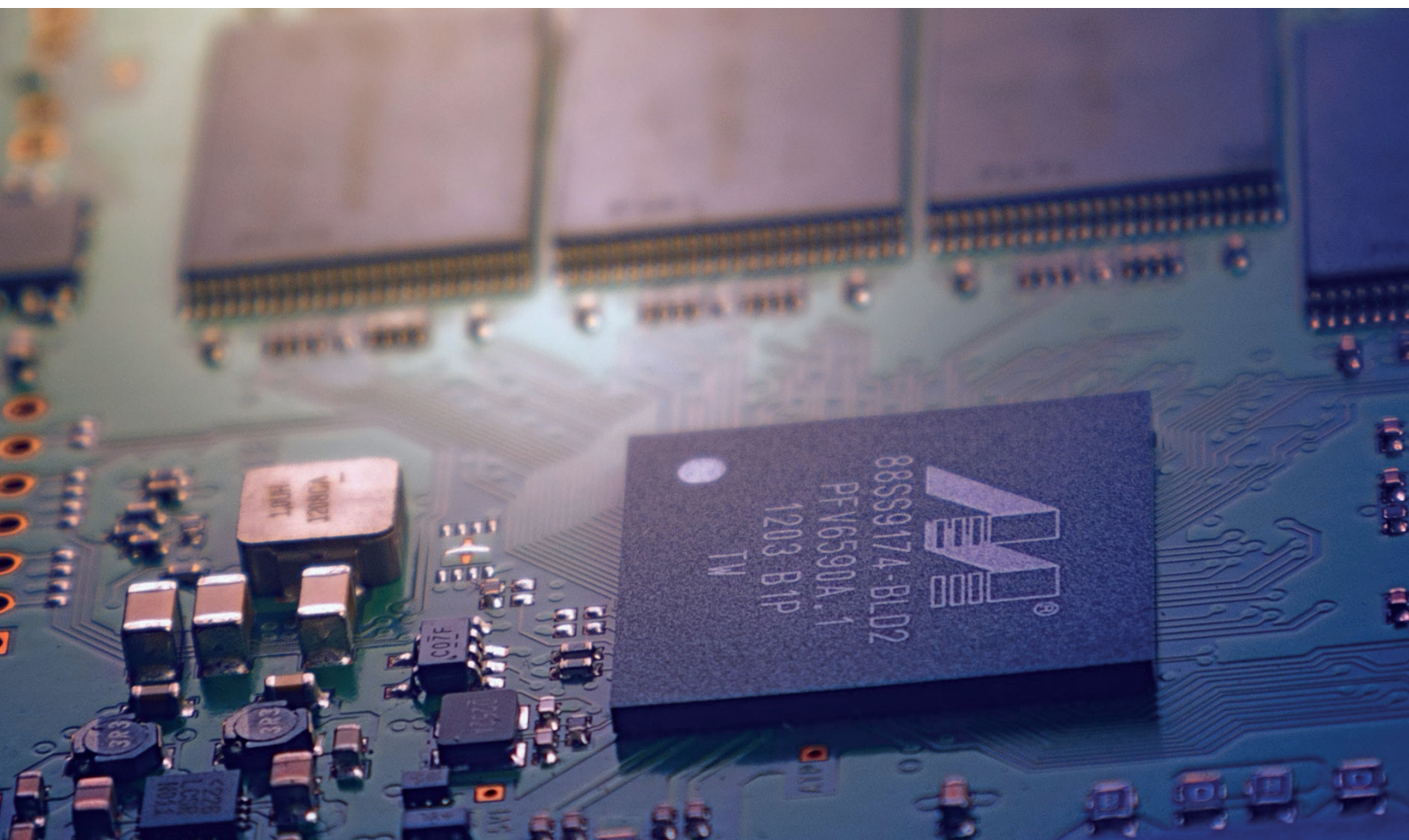
Spis treści

Wprowadzenie	3
Prawo autorskie w Polsce – ogólna charakterystyka	4
Majątkowe prawa autorskie	4
Osobiste prawa autorskie	5
Transfer praw autorskich w umowach z personelem	5
Umowa o pracę	5
Umowa o dzieło	6
Kontrakt B2B	6
Licencja	7
Praktyczne zagadnienia prawnoautorskie spotykane w umowach IT	7
Zabezpieczenie praw własności intelektualnej w umowach	7
Forma umowy o przeniesienie praw autorskich i umowy licencyjnej	8
Zakres transferu/ licencji i wynagrodzenie	8
Prawo autorskie a kontrakty transgraniczne	9
Ulgi podatkowe dla IT związane z prawem własności intelektualnej	9
Podsumowanie	10
Kontakt	11

Wprowadzenie

W kancelarii KWKR Konieczny Wierzbicki i Partnerzy świadczymy usługi prawne dla podmiotów gospodarczych z różnych sektorów, w szczególności dla firm sektora IT. Jednym z wiodących obszarów naszej specjalizacji jest prawo nowych technologii (IT) oraz prawo własności intelektualnej. Posiadamy szerokie, wieloletnie doświadczenie w kompleksowym doradztwie prawnym na rzecz firm IT, w tym także w obszarze projektów IT o charakterze międzynarodowym.

Niniejszy podręcznik przygotowaliśmy z myślą o firmach IT. Jego celem jest omówienie prawa autorskiego w Polsce w tych aspektach, które mogą szczególnie interesować podmioty sektora IT. Chcemy przedstawić kluczowe kwestie, z którymi może się zetknąć firma IT, oraz udzielić kilku praktycznych wskazówek. Materiał ten może być cenny również dla podmiotów rozważających uruchomienie działalności gospodarczej w Polsce lub planujących współpracę z polskimi firmami w zakresie tworzenia oprogramowania lub świadczenia profesjonalnych usług IT.





Prawo autorskie w Polsce – ogólna charakterystyka

Prawo autorskie w Polsce należy do systemu prawa kontynentalnego, a jego istotną cechą jest akcentowanie więzi twórcy z utworem. Twórcą utworu może być wyłącznie osoba fizyczna. Za utwór uznaje się m.in. program komputerowy, a ochrona przyznana programowi komputerowemu obejmuje wszystkie formy jego wyrażenia – w szczególności zapis oprogramowania w formie kodu źródłowego.

W praktyce, jeśli firma IT ma być w jakikolwiek sposób uprawniona do korzystania z oprogramowania lub rozporządzania nim, kluczowe jest zagwarantowanie skutecznego nabycia praw autorskich.

W kontekście posiadania praw autorskich do programów komputerowych, istotne jest rozróżnienie praw autorskich majątkowych i osobistych, jak również zrozumienie zasad ich skutecznego przenoszenia.



Majątkowe prawa autorskie

Majątkowe prawa autorskie dotyczą ekonomicznego aspektu korzystania z utworu (programu komputerowego). Umożliwiają twórcom osiągnięcie korzyści majątkowych z tytułu eksploatacji dzieła. Prawa te są ograniczone czasowo (zasadniczo wygasają z upływem 70 lat od śmierci twórcy lub ostatniego z żyjących współtwórców) i co do zasady mają zbywalny charakter – mogą one przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy.

Twórca lub inny uprawniony do oprogramowania podmiot może przenieść te prawa na inną osobę (zbyć majątkowe prawa autorskie) lub zezwolić na korzystanie z oprogramowania na podstawie licencji (zob. szerzej poniżej).

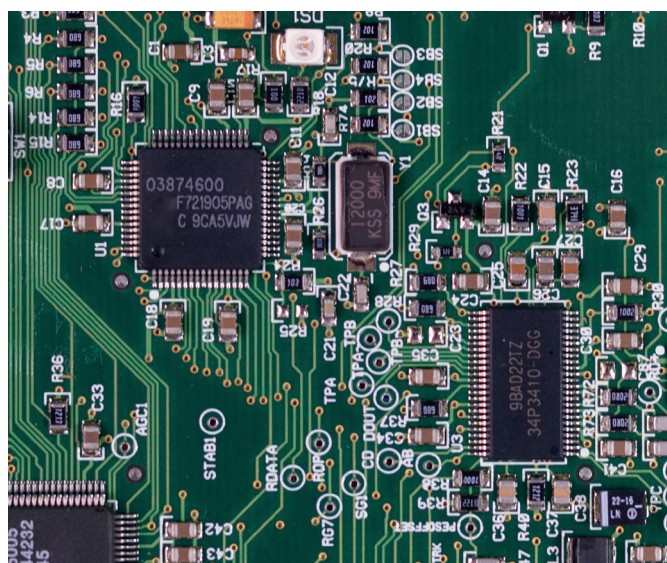




Osobiste prawa autorskie

Autorskie prawa osobiste chronią więź twórcy z utworem. Przykładem osobistych praw autorskich jest prawo do autorstwa utworu (programu komputerowego), oznaczania go swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania anonimowo, prawo do integralności utworu, decydowania o pierwszym udostępnieniu publiczności czy nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

W przeciwieństwie do praw majątkowych, autorskie prawa osobiste nie podlegają zbyciu. Twórca nie może ich przenieść na inny podmiot. Nie są one również ograniczone w czasie (nie wygasają nawet po śmierci twórcy) i nie można się ich zrzec. Nie ma natomiast przeszkód, by twórca zobowiązał się w umowie do niewykonywania tych praw i jednocześnie upoważnił inny podmiot (np. firmę IT) do ich wykonywania w swoim imieniu. Kwestia uregulowania zasad wykonywania osobistych praw autorskich jest bardzo ważnym elementem umowy zbycia majątkowych praw autorskich.



Transfer praw autorskich w umowach z personelem

Ponieważ twórcą utworu może być tylko osoba fizyczna, firma IT powinna starannie zadbać o to, by móc w pełni swobodnie korzystać z oprogramowania stworzonego przez członków jej personelu. W tym celu możliwe jest dokonanie transferu praw autorskich lub zawarcie stosownych licencji z personelem.

Transfer praw autorskich dotyczy w istocie przeniesienia autorskich praw majątkowych przez członka personelu na firmę IT. W świetle polskiego prawa autorskiego, zasady takiego transferu różnią się w zależności od rodzaju umowy, jaka jest zawarta między firmą IT a członkami jej personelu.

Umowa o pracę

W przypadku umowy o pracę zasadą jest, że pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe. Oznacza to, że w braku odmiennych postanowień umowy z pracownikiem, gdy stworzy on dzieło w ramach wykonywania obowiązków pracowniczych (gdy stworzenie dzieła mieści się w tych obowiązkach i wynika z celu umowy), wraz z przyjęciem utworu pracownika firma IT nabywa majątkowe prawa autorskie do tego utworu. Jeśli natomiast utwór jest programem komputerowym, obowiązują szczególne przepisy, jeszcze bardziej korzystne dla pracodawcy. W takim bowiem wypadku prawa majątkowe do programu komputerowego przysługują pracodawcy bez konieczności przyjmowania programu komputerowego od pracownika – a zatem prawa te pracodawca nabywa już z chwilą samego stworzenia oprogramowania.

Przepisy natomiast same w sobie nie gwarantują wyczerpującego korzystania z utworu czy rozporządzania nim (nie zapewniają chociażby wykonywania praw osobistych do utworu czy rozporządzania i korzystania z opracowania takiego utworu). Z tego względu jest istotne, aby odpowiednio uregulować te kwestie w umowie z pracownikiem. Ponadto, samo nawiązanie stosunku pracy nie wystarczy do uznania, że utwór stworzony przez pracownika mieści się w jego obowiązkach – zakres tych obowiązków powinien wynikać z umowy o pracę. Należy więc zadbać, aby umowy z personelem gwarantowały możliwie jak najszersze korzystanie z twórczości pracowników przez podmioty z sektora IT.

Umowa o dzieło

Inaczej sytuacja wygląda w przypadku umowy o dzieło (tj. umowy o stworzenie określonego rezultatu – np. programu komputerowego). Jakkolwiek umowa taka nakłada na firmę IT mniej obowiązków niż umowa o pracę, to należy jednocześnie mieć na uwadze, że na podstawie umowy o dzieło zamawiający (firma IT) nie nabywa automatycznie praw do twórczości wykonawców (personelu firmy IT zatrudnionego na podstawie umowy o dzieło). Oznacza to, że w przypadku tego typu kontraktu **szczególnie istotne jest zawarcie w umowie o dzieło odpowiednich postanowień przenoszących na podmiot IT prawa autorskie do oprogramowania.**

Kontrakt B2B

W ostatnim czasie rosnącą popularnością cieszy się w polskim sektorze IT zawieranie z personelem umów B2B (Business-to-Business). W takim wypadku członek personelu działa w charakterze przedsiębiorcy (najczęściej prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, względnie np. spółkę z o.o.). Umowa B2B jest bardzo korzystna i elastyczna z perspektywy firmy IT. Zapewnia ona większą swobodę kontraktową i nakłada na firmę IT znacznie mniej obowiązków niż pozostałe rodzaje umów. Ponadto, umowa B2B zakłada większą samodzielność obu stron umowy (w szczególności wykonawca sam odpowiada za odprowadzanie podatków i za uiszczanie składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne).

Większa swoboda kontraktowa wiąże się natomiast z brakiem ustawowo zagwarantowanego nabycia przez firmę IT praw autorskich do twórczości wykonawcy (kontraktora B2B). Należy więc zwracać szczególną uwagę, aby **zasady dotyczące nabycia praw autorskich (i innych praw własności intelektualnej) zostały wyczerpująco opisane bezpośrednio w umowie B2B.**

Jako Kancelaria służymy wsparciem w wyborze odpowiedniej formy umowy z danym członkiem personelu, a także audytujemy i opracowujemy poszczególne wzory umów. Zabezpieczamy skuteczne i wszechstronne nabycie praw własności intelektualnej przez firmy IT. Posiadamy szerokie doświadczenie i znajomość standardów rynkowych w obszarze umów z personelem IT.



Licencja

Alternatywą dla transferu praw autorskich jest zawarcie z członkiem personelu umowy licencyjnej.

Na podstawie licencji firma IT uzyskuje prawa do korzystania z utworu, nie będzie jednak miała możliwości rozporządzania tym utworem (np. nie będzie mogła sprzedać praw autorskich do innej firmy). Umowa licencyjna zapewnia firmie IT znacznie mniej uprawnień, jednocześnie jednak jest obwarowana mniejszymi wymogami niż umowa przeniesienia praw autorskich.

W przypadku zawierania **umowy licencyjnej z członkiem personelu warto zadbać, aby licencja miała charakter** wyłączny, tj. aby na podstawie tej umowy firma IT jako licencjobiorca otrzymała wyłączność korzystania z utworu w określony sposób.

Jeśli **firma IT występuje w roli wykonawcy (np. tworzy standardowe oprogramowanie dla swojego klienta), umowa licencyjna z klientem będzie dogodnym rozwiązaniem**, gdyż pozwoli firmie IT zachować prawa autorskie oraz udzielać licencji również innym klientom.



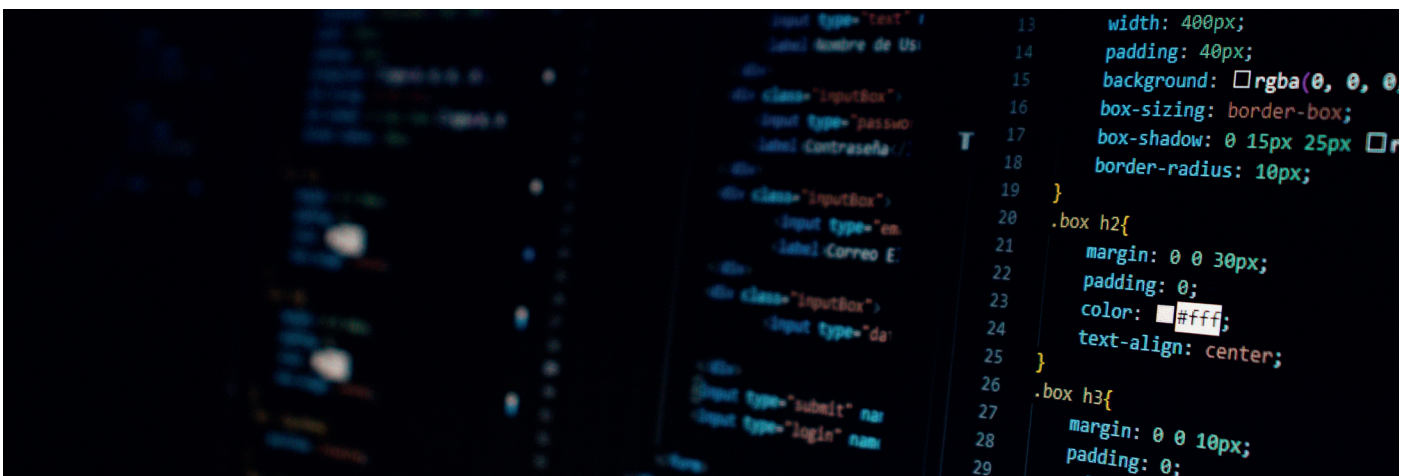
Praktyczne zagadnienia prawnautorskie spotykane w umowach IT

Zabezpieczenie praw własności intelektualnej w umowach

W zależności od tego, w jakiej roli występuje spółka IT, konieczne będzie zapewnienie jej odpowiedniego zabezpieczenia praw własności intelektualnej w umowach z kontrahentami.

Jeśli firma występuje w roli zamawiającego oprogramowanie, powinna być zainteresowana zawarciem umowy przeniesienia praw autorskich, na podstawie której uzyska ona prawo do korzystania z programu komputerowego i rozporządzania nim.

Z kolei w przypadku, gdy firma IT chce oferować na rynku swoje oprogramowanie, rozsądne jest udzielanie stosownych licencji na rzecz klientów – tak aby licencje nie ograniczały spółki w dalszym czerpaniu korzyści majątkowych z programu komputerowego.



Forma umowy o przeniesienie praw autorskich i umowy licencyjnej

W zależności od rodzaju umowy (przeniesienia praw autorskich lub licencyjna), polskie prawo przewiduje odmienne zasady co do formy sporządzenia umowy. **Bezwzględny wymogiem jest zawarcie umowy przeniesienia praw autorskich w formie pisemnej, w przeciwnym wypadku będzie ona nieważna. Nie dotyczy to umowy licencyjnej** – może ona być sporządzona w dowolnej formie, przy czym jeśli licencja ma mieć charakter wyłączny, to również niezbędna będzie forma pisemna.

Warto zwrócić uwagę, że zgodnie z prawem polskim wymóg formy pisemnej zostanie spełniony również w przypadku podpisania umowy kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Taki podpis można złożyć jedynie przy użyciu specjalnego zestawu, zakupionego u certyfikowanych dostawców.

Jako Kancelaria na co dzień pomagamy w weryfikacji prawidłowości dochowania formy umowy dotyczącej praw własności intelektualnej. Udzielamy także wskázówek w zakresie elektronicznego podpisywania dokumentów, a w razie potrzeby pomagamy pozyskać kwalifikowane podpisy elektroniczne.

Zakres transferu/ licencji i wynagrodzenie

W umowie przeniesienia praw autorskich lub licencyjnej należy odpowiednio uregulować zakres transferu praw autorskich lub udzielonej licencji. Dotyczy to w szczególności określenia tzw. pól eksploatacji, czyli form korzystania z utworu. **Polskie przepisy nakładają obowiązek wyraźnego określenia pól eksploatacji w umowie.** W przeciwnym wypadku mogą pojawić się niejasności na tle dopuszczalnego zakresu korzystania z utworu, a nawet ryzyko uznania umowy za nieważną.

Konieczne jest również uregulowanie między stronami, czy przeniesienie autorskich praw majątkowych lub udzielenie licencji ma nastąpić nieodpłatnie czy za wynagrodzeniem. W braku takich ustaleń twórca przysługiwac będzie prawo do wynagrodzenia.





Prawo autorskie a kontrakty transgraniczne

W sektorze IT powszechne jest zawieranie umów w obrocie międzynarodowym. Na tym tle **ważną kwestią jest ustalenie, według prawa którego państwa będzie wykładana treść umowy**. W zależności od tego, czy umowa zostanie zawarta na prawie polskim czy prawie innego państwa (np. prawie kraju pochodzenia kontrahenta), odmienne mogą być skutki prawne m.in. w aspekcie prawa autorskiego, formy zawarcia umowy, okresu przedawnienia, zasad rozwiązywania umowy, itd.

Polskie prawo autorskie wykazuje znacznie większe różnice względem prawa anglosaskiego (np. prawa poszczególnych stanów USA, prawa Anglii i Walii). Redagując umowę z kontrahentem, warto mieć te różnice na uwadze. Jako Kancelaria posiadamy szerokie doświadczenie w pracy z umowami sektora IT na prawie obcym.



Ulgi podatkowe dla IT związane z prawem własności intelektualnej

Polskie prawo przewiduje szereg dedykowanych ulg i korzystnych rozwiązań podatkowych dla firm sektora IT, które operują na prawach własności intelektualnej (np. majątkowych prawach autorskich, patentach, wzorach przemysłowych, itd.).

Jednym z kluczowych rozwiązań jest możliwość skorzystania przez firmy IT z 50% kosztów uzyskania przychodu (autorskich kosztów uzyskania przychodu). Istotą tej instytucji jest zmniejszenie kwoty zaliczki na podatek dochodowy odprowadzanej przez firmę IT jako pracodawcę-płatnika od wynagrodzeń pracowników. Dzięki temu zwiększa się wynagrodzenie otrzymywane przez pracownika. Z ulgi można skorzystać jedynie w przypadku wykonywania przez pracowników działalności twórczej, której rodzaje wskazano w prawie podatkowym – dopuszczalna jest m.in. działalność twórcza w zakresie programów komputerowych i gier komputerowych. Co istotne, 50% koszty uzyskania przychodu nie mogą być naliczane od wynagrodzenia uiszczanego na rzecz osób prowadzących działalność gospodarczą (np. kontraktorów B2B).



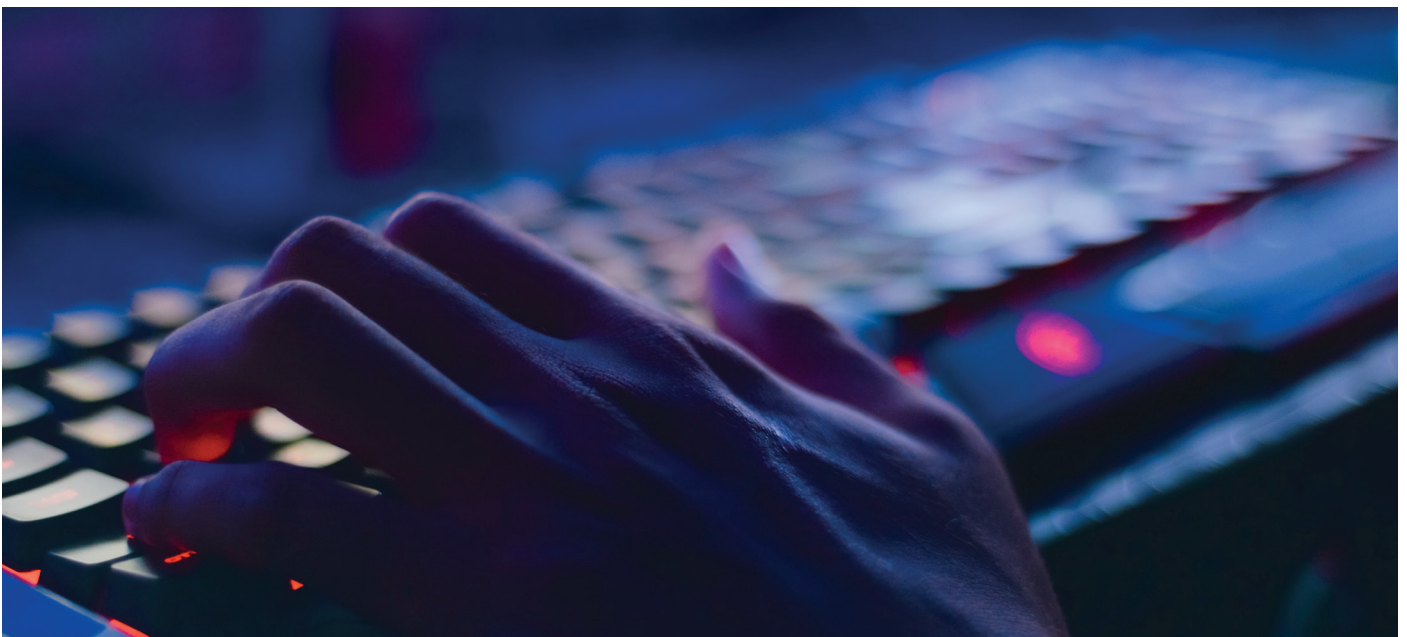
Podsumowanie

Możliwe jest również skorzystanie z ulgi IP Box, tj. specjalnego, niższego opodatkowania dochodu w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. IP Box pozwala np. programiście będącemu kontraktorem B2B na skorzystanie z preferencyjnej stawki podatkowej w wysokości 5% w rocznym rozliczeniu. Ulgą objęte jest komercjalizowanie praw własności intelektualnej, w tym rozporządzanie tymi prawami (transfer majątkowych praw autorskich) lub udzielanie stosownych licencji na korzystanie z oprogramowania.

Nasza Kancelaria doradzała w wielu wdrożeniach instytucji 50% kosztów uzyskania przychodu, ulgi IP Box czy ulgi B+R. Regularnie pomagamy w rozpoznawaniu i stosowaniu ulg dedykowanych sektorowi IT.

Coraz więcej firm z sektora IT decyduje się na prowadzenie biznesu w Polsce, czy to zakładając w Polsce własne spółki (np. studia deweloperskie), czy też współpracując z polskimi kontrahentami. Od lat utrzymuje się również ekspansja polskich firm IT na rynki zagraniczne. Niniejszy podręcznik przybliży firmom IT kluczowe, praktyczne elementy polskiego prawa autorskiego, o których warto pamiętać na etapie tworzenia i rozwoju biznesu w Polsce.

Jako Kancelaria oferujemy kompleksową obsługę podmiotów z branży IT. Posiadamy dogłębną znajomość sektora IT, popartą setkami zrealizowanych projektów i spraw, w szczególności w środowisku międzynarodowym. Rozumiemy, jak istotne w tym kontekście jest zabezpieczenie praw własności intelektualnej firmy IT. W przypadku pytań lub potrzeby pomocy prawnej, serdecznie zapraszamy do kontaktu.



Kontakt



Łukasz Wieczorek

Equity Partner

Radca prawny

+48 517 851 868

lukasz.wieczorek@kwkr.pl



Przemysław Juściński

Associate

Radca prawny

+48 517 748 254

przemyslaw.juscinski@kwkr.pl